

พุทธบริหารงานเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน Buddhist Network Management and Drug Problem Prevention in Community

พระครูอาทรธัญญานุรักษ์ (ฐิตสีโล)^๑

บทคัดย่อ

สภาพปัญหาสำคัญของผู้ติดยาเสพติดในปัจจุบัน คือ เป็นผู้มีปัญหาทางกาย ที่ร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สมบูรณ์ ปัญหาทางจิตที่มีลักษณะเป็นผู้มีภาวะอารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย วิตกกังวล และฟุ้งซ่าน อยู่ไม่เป็นสุข รวมถึง มีสภาพปัญหาของสังคมมีคนส่วนใหญ่ ไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจและไม่คบหาสมาคม หากันรู้ว่าบุคคลใดเป็นผู้ติดยาเสพติด สภาพปัญหาของผู้ติดยาเสพติด ดังกล่าว มีวิธี มีช่องทางเยียวยารักษาดูแลและฟื้นฟูได้ หากมีการจัดการระบบงานเครือข่าย ในชุมชน ให้เป็นเครือข่ายที่มีชีวิต มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งด้านการป้องกันปัญหา ด้วยระบบการใช้ หลักธรรม ไตรสิกขา ให้ผู้มีปัญหา พัฒนาความเป็นผู้มีศีลในการดำเนินชีวิต มีสมาธิ ในงานและมีปัญญา ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงได้ด้วยดี เครือข่ายการแก้ไขปัญหายา ซึ่งใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นแนวทางแก้ไขปัญหายาใน ๓ แนวทาง คือ ใช้กระบวนการกลุ่มเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหายา ให้กระบวนการกลุ่มเป็นเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายา และให้กระบวนการกลุ่มเป็นตัวนำการแก้ไขปัญหายา อย่างเป็นระบบ เป้าหมายสำคัญดังกล่าวนี้ต้องมีระบบการบริหารจัดการ โดยใช้เครือข่าย การกล่อมเกลาคือ บวร ได้แก่ การให้มีเครือข่ายของ บ้าน วัด และโรงเรียน ในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และใช้เครือข่าย คสช (ครอบครัว สังคมและชุมชน) เป็นเครื่องมือการป้องกันการแพร่ระบาด และการทำลายวงจรของผู้ค้า ผู้ขายและผู้เสพยาเสพติด

คำสำคัญ: พุทธบริหาร, เครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

Abstract

The problems of drug addict persons can be divided into 3 sections: physical problem, mental problem and social problem. All these problems can be relieved and solved by community network. The community network is the live-network responsible for problem prevention through the principles of the Threefold Training by training community member in living a life with morality, working with mentality and solving problem with wisdom. The problem solution by network can be taken in 3 methods: as a media, as a target and as a leader in problem solving. The mentioned process must be based on network of “Bovorn” in Thai, consisting of

^๑นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Home, Temple and School. State agencies and other networks (family, society and community) can prevent the spread of drugs and destroy the circles of traders, sellers, and consumers.

Keywords: Buddhist management, Drug Problem Prevention and Resolution Network

บทนำ

พระพุทธเจ้าทรงเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์และจุดมุ่งหมายของมนุษย์จากแนวเดิมซึ่งเป็นความคิดตามหลักศาสนาพราหมณ์และลัทธิอื่นๆ พระพุทธองค์ทรงสอนว่าการยึดมั่นในตัวตน (อัตตา) ทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นในสังคมทำให้คนเราคิดถึงตัวเองมากกว่าสังคมส่วนการละตัวตนจะทำให้คนเรามีความสำนึกต่อสังคมได้มากขึ้นการละตัวตนจะต้องอาศัยการจัดระบบสังคมเสียใหม่แต่การเสนอให้เปลี่ยนแปลงสังคมย่อมติดขัดที่ผู้ปกครองซึ่งรักษาอำนาจของตนเนื่องจากตนมีฐานะที่ดีอยู่แล้วดังนั้นจึงได้เสนอหลักการบริหารทางพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการบริหารที่มาตั้งแต่สมัยพุทธกาล^๑ กระบวนการการบริหารส่วนใหญ่ประกอบด้วย ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าโดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผนซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งาน

ต่างๆสามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกัน

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจแยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนคิดปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงานเพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดีและราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้นและดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงานเข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกันข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงานคือความร่วมมือซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ

๘. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจเพื่อที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

^๑ปรีชา ช้างขวัญยืน, ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๔๒-๔๓.

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) แจ้งให้ประชาชนทราบซึ่งโดยทั่วไปการรายงานจะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงานความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความ เป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธี ในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงินตลอดจนการใช้ งบประมาณ^๒

ความหมายของการบริหารในทาง พระพุทธศาสนา

นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้ให้ ความหมายของการบริหารกิจการ พระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

พุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงการบริหารว่า เป็นการดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วย ปัญญากระทำด้วยความหวังและต้องทำเพื่อ สังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเองต้องมีการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้วยสติปัญญา^๓

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิต โต) กล่าวว่า การบริหารหมายถึงศิลปะแห่งการ ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่นและนักบริหารมี หน้าที่วางแผนจัดองค์กรแต่งตั้งบุคคลอำนวยการ

และควบคุมทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมาย ที่วางไว้ส่วนความหมายของการบริหารในทาง ธรรมคือวิธีการบริหารต่างๆที่ใช้กันทั่วไปพอสรุป ได้ถึงลักษณะแต่ที่ดีที่สุดคือแบบถือธรรมหรือ หลักการเป็นสำคัญโดยยึดเอาความสำเร็จเป็น พื้นฐานทำให้งานสำเร็จไม่เอาความขัดแย้ง ส่วนตัวมาเกี่ยวข้องและยึดรับคำแนะนำจากทุก ฝ่ายเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถจะ ได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงานวิธีนี้เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ^๔

พระพะยอม กลฺยาโณ กล่าวว่า การ บริหารต้องใช้หลักธรรมผู้บริหารต้องถือศีลธรรม อยู่ในหัวใจมีความรู้มีความกล้าหาญมีความขยัน รู้จักละที่ส่วนตัวบุคคลแล้วไปเพิ่มแก่ส่วนรวมและ สังคมให้เกิดประโยชน์สุข^๕

จะเห็นได้ว่าความเห็นของนักวิชาการ ทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการบริหารนั้น เหมือนกับนักวิชาการทั่วไปให้ไว้แต่ในทาง พระพุทธศาสนาจะเน้นการนำธรรมมาใช้ร่วมและ เสริมในการบริหาร

สรุปว่า การบริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ในการที่จะร่วมมือกันทำกิจการของ องค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยใช้ กระบวนการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ ทรัพยากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการ จัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จการบริหารแบบ ใหม่ไม่ได้ยกเลิกการใช้ทฤษฎีหรือหลักการในยุค การจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือยุคการบริหาร

^๒พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมม จิตโต), คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒-๓.

^๓พระพะยอม กลฺยาโณ, การบริหารเชิง พุทธในการบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๖-๒๘.

^๒พงษ์ศักดิ์ ปัญญาผล, องค์การและการ จัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๕), หน้า ๖๔-๗๒.

^๓พุทธทาสภิกขุ, การบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, มปป.), หน้า ๙.

แบบมนุษย์สัมพันธ์แต่กลับนำเอาหลักการและทฤษฎีเหล่านั้น มาทำการทดลองและวิจัยเพิ่มเติมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดความรู้และความคิดที่ชัดเจนขึ้นส่วนนักวิชาการทางพระพุทธศาสนามีความเห็นในเรื่องการบริหารเหมือนกับนักวิชาการทั่วไปต่างกันที่ว่าทางพระพุทธศาสนาจะเน้นกานำธรรมะมาใช้ร่วมและส่งเสริมในการบริหาร^๖

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงพุทธ

การจัดการคณะสงฆ์ในทางพระพุทธศาสนา มีจุดเริ่มต้นเมื่อมีพระสังฆราชเกิดขึ้น คือเมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรู้แล้ว ทรงแสดงปฐมธรรมเทศนาและมีผู้ขอบวชตลอดเรื่อยมาจนมีพระภิกษุสงฆ์จำนวนมากเพิ่มขึ้นทำให้ต้องมีการจัดการให้หมู่คณะเรียบร้อยดีงาม ดังปรากฏพุทธพจน์ที่แสดงแนวคิดทางการจัดการกระจายอยู่ในพระไตรปิฎกซึ่งหากเปรียบเทียบดูแล้วก็จะมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการทั้งหลายที่ได้นำเสนอไว้แล้วข้างต้น จนกระทั่งมีนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาหลายท่านนำมาจัดหมวดหมู่เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาและปฏิบัติตามพุทธวิธีบริหาร โดยเฉพาะ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ที่ได้นำแนวคิดของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) และ ไลน์ดัล เออวิกและลูเธอร์ กุลลิก (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick) มาผสมผสานร่วมกัน เพื่อกำหนดกรอบหน้าที่ และประยุกต์ให้เหมาะสมกับแนวทางของคณะสงฆ์ไทย ซึ่งมีหลักในการ

จัดการอยู่ ๕ ประการ ตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC ดังนี้

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผนเชิงพุทธ (Buddha's Planning) ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อพระพุทธเจ้าทรงวางแผนเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ และท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงประทานการอุปสมบทด้วยพุทธดำรัสว่า “เธอจงมาเป็นภิกษุเถิดธรรมอันเรากล่าวดีแล้วเธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด” ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบวชที่ชัดเจนคือมุ่งปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ ทรงให้ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ คือต้องมีจักขุมตา แปลว่ามีสายตาวไกล หรือมองการณ์ไกล พระพุทธเจ้าทรงกำหนดเป้าหมายสูงสุดของการประพฤติปฏิบัติธรรมเพียงประการเดียวคือ ความหลุดพ้นจากทุกข์ หรือ วิมุตติ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมวินัยนี้มีรสเดียวคือ วิมุตติรส (ความหลุดพ้น) เหมือนมหาสมุทรมีรสเดียว คือ รสเค็ม” พระพุทธเจ้าทรงวางแผนเพื่อประกาศพระศาสนาไปในทิศทางต่างๆ ด้วยพระดำรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” แนวทางปฏิบัติธรรมให้ยึดหลัก ๓ ประการ คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว นอกจากนี้ ยังกำหนดวิธีการประกาศพระพุทธศาสนา โดยให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยขันติหรือความอดทน ไม่ให้ใช้การว่าร้ายหรือการเข่นฆ่าประหารชีวิตประหาร เพื่อบีบบังคับให้คนหันมานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งสันติวิธีจากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการวางแผนเพื่อ

^๖ สัมฤทธิ์ท่า เหล็กเจริญ, “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔๐.

จัดการองค์การของพระพุทธเจ้านั้นมีการใช้วิธีทัศน์กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจ ขององค์การคณะสงฆ์ไว้อย่างชัดเจน

๒. O คือ Organization หมายถึง การ จั ด อ ง ค์ ก า ร เชิง พุ ท ธ (Buddha's Organizing) เมื่อมีผู้ออกจากเรือน เข้ามาขอบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงกำหนดให้มีภราดรภาพเป็นพระภิกษุเสมอกันหมดดังพุทธพจน์ที่ว่า "...เหมือนมหานทีทุกสาย...ไหลลงสู่มหาสมุทรแล้ว ย่อมละชื่อและโคตรเดิม รวมเรียกว่า มหาสมุทรทั้งสิ้น ภิกษุทั้งหลาย ชื่อที่วรรณะ ๔... ออกจากเรือนมาบวชในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้ว ย่อมละชื่อและโคตรเดิม รวมเรียกว่า สมณะเชื้อสายศากยบุตร..." นอกจากนั้นยังทรงกำหนดให้พระภิกษุต้องเคารพกันตามลำดับพรรษา เพราะหากพระภิกษุถือตัวว่า เท่าเทียมกันก็จะมีใครเชื่อฟังใครหรือยอมลงให้ใคร ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "การอยู่ร่วมกับคนเสมอกันเป็นทุกข์" ทรงจัดการองค์การในพระพุทธศาสนาโดยแบ่งเป็นพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และทรงมอบความเป็นใหญ่ให้แก่คณะสงฆ์บริหารจัดการกันเอง เช่น การอุปสมบท การแก้ไขปัญหา อภิกรรมหรือกิจที่ต้องทำร่วมกัน

๓. S คือ Staffing หมายถึง การบริหารงานบุคคลเชิงพุทธ (Buddha's Staffing) การบริหารงานบุคคลในพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่การรับหรือบรรจุคนเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในพุทธบริษัท ๔ โดย ภิกษุ ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและกลั่นกรองโดยคณะสงฆ์ ภิกษุณี ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและกลั่นกรองโดยคณะสงฆ์ทั้งสองฝ่าย ส่วนอุบาสก อุบาสิกา ต้องแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เป็นต้น พระพุทธเจ้าทรงมอบอำนาจความเป็นใหญ่ให้แก่คณะสงฆ์ในการให้การอุปสมบทและเมื่อบวชแล้วพระบวชใหม่ต้องได้รับการฝึกหัดอบรม และศึกษาเล่า

เรียนจากพระอุปัชฌาย์โดยจะต้องอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของท่านจนกว่าจะมีพรรษาครบ ๕ จึงเรียกว่า นิสัยมุตตกะ คือ ผู้พ้นจากการพึ่งพาพระอุปัชฌาย์ โดยมีกระบวนการจัดการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในพระพุทธศาสนายึดหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกอบรม (Training) ที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าจะเป็นการเรียนการสอนในทางทฤษฎี (Teaching) การศึกษาอบรมในพระพุทธศาสนายึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทรงเทียบความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนของบุคคลเข้ากับบัวสี่เหล่า และทรงจำแนกประเภทของบุคคล ตามจรีต ๖ และที่สำคัญมากก็คือ พระพุทธเจ้าทรงมุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองดังพุทธพจน์ที่ว่า "เธอทั้งหลายควรทำความเพียรเองเถิด ตถาคตเป็นเพียงผู้ชี้บอกเท่านั้น" โดยถือว่าผลของงาน เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ดังพุทธพจน์ที่ว่า "คนทำกรรมใดไว้อย่อมเห็นกรรมนั้นในตน คนทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี คนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนหว่านพืชเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการเชิงพุทธ (Buddha's Directing) สำหรับการดำเนินงานทางพระพุทธศาสนาอาศัยภาวะผู้นำเป็นสำคัญผู้บริหารแตกต่างจากผู้นำดังนี้

ผู้บริหาร คือ ผู้ที่ทำให้คนอื่นทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการ

ผู้นำ คือ ผู้ที่ทำให้คนอื่นต้องการทำงาน ตามที่ผู้นำต้องการ

ดังนั้น ผู้บริหารเชิงพุทธต้องมีภาวะผู้นำ คือ มีความสามารถในการจูงใจให้คนเกิดความต้องการ อยากปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารหลักการสื่อสารเพื่อการบริหารพระพุทธเจ้าทรงใช้หลัก ๔ ส. โดยการอธิบายขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง (สันตัสสนา) จูงใจ (สมาทปนา) หมายถึงเมื่อ

เข้าใจและเห็นชอบกับวิสัยทัศน์ จนเกิดศรัทธา แล้วจึงจงใจจากนั้นคือแก้แล้ว (สมุตเตชนา) หมายถึง ปลุกใจให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและกระตือรือร้นในการดำเนินการไปสู่เป้าหมายและร่าเริง (สัมปหังสนา) หมายถึง สร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร ซึ่งจะส่งเสริมให้สมาชิกมีความสุขในการทำงาน

พระองค์ทรงใช้หลักทศาคต อำนวยการตรงกับพระสมัญญาว่า ทศาคต หมายถึง ตรัสอย่างไรก็ทรงทำอย่างนั้น พระพุทธเจ้าทรงมีภาวะผู้นำสูงมาก เพราะทรงสอนให้รู้ (ยถาวาที) ทำให้ดู (ตถาการี) และอยู่ให้เห็น (ยถาวาที ตถาการี) ทรงใช้อำนวยการแบบธรรมาธิปไตย ดังที่พระพุทธเจ้าทรงจำแนกแรงจูงใจในการทำความดี ซึ่งเรียกว่า อธิปไตย ๓ ประการได้แก่ อัตตาทิปไตย ถือผลประโยชน์หรือความพอใจของตนเป็นที่ตั้ง โลกาธิปไตยยึดที่ตนหรือคะแนนนิยมจากคนอื่น เป็นที่ตั้ง ธรรมาธิปไตยยึดธรรมคือหน้าที่ความถูกต้องเป็นสำคัญ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแลเชิงพุทธ (Buddha's Controlling) พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญแก่การกำกับดูแลคณะสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง ทรงบัญญัติพระวินัยเพื่อให้พระสงฆ์ใช้เป็นมาตรฐานควบคุมความประพฤติให้เป็นแบบเดียวกัน ทรงให้เหตุผลในการบัญญัติพระวินัยไว้ ๑๐ ประการ เช่น เพื่อความผาสุกแห่งคณะสงฆ์ เพื่อข่มบุคคลผู้ไร้ยางอาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียในหมู่สงฆ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ทรงให้มีการทบทวนสิกขาบททุกกึ่งเดือน เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระวินัยที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว ทรงบัญญัติให้พระภิกษุทำการปวารณาต่อคณะสงฆ์

ในวันออกพรรษา คือ การอนุญาตให้ว่ากล่าวตักเตือนกันเอง^๗

ยาเสพติด

ยาเสพติด เป็นยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา^๘ มีความหมายตามที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้กล่าวไว้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น^๙ และองค์การสหประชาชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใดๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตและระบบประสาท^{๑๐} ส่วนในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔ แก๊ซเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๔ ให้ความหมายยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี

^๗พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙, หน้า ๑๖-๑๗.

^๘ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๔๓.

^๙อ้างใน สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด, **ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บางกอกเทคโนโลยีส์แอนด์นิงแอนด์ เซอร์วิส, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^{๑๐}อ้างใน สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด, **ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด**, หน้า ๑.

หรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่^{๑๑}

สถาบันธัญญารักษ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้วิจัยเรื่อง “การดำเนินงานโครงการบูรณาการเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ณ ชุมชนหมู่ที่ ๓ เทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผลการประเมินพบว่า ก่อนการดำเนินการโครงการเกณฑ์ชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมีเพียงเกณฑ์ชี้วัดเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ชุมชนตระหนักในปัญหายาเสพติด ส่วนอีก ๘ เกณฑ์ชี้วัดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ๑) ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๒) ชุมชนมีองค์กรนำที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๓) ชุมชนพึ่งตนเองได้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๔) ชุมชนสามารถป้องกันไม่ให้มีผู้ค้ายาเสพติด ๕) ชุมชน

สามารถดำเนินการให้ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ๖) ในชุมชนมีงานพัฒนาด้านอื่นมารองรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๗) ปัจจัยด้านลบในชุมชนอยู่ในการควบคุมหรือถูกจำกัด และ ๘) ชุมชนมีการสร้างปัจจัยบวกเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง หลังการดำเนินการโครงการพบว่า มีเพียงเกณฑ์ชี้วัดเดียวที่อยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ชุมชนตระหนักในปัญหายาเสพติด ส่วนอีก ๘ เกณฑ์ชี้วัด ที่เหลือไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากชุมชนหมู่ที่ ๓ เป็นชุมชนเขตเมือง คนส่วนใหญ่ต้องทำงานประจำ เช่น พนักงานบริษัท/โรงงาน รับราชการ เวลาที่จะให้กับชุมชนหรือส่วนรวมในการทำกิจกรรมจึงมีน้อยนอกจากความร่วมมือในเทศกาลต่างๆ ประกอบกับแกนนำชุมชนก็มีงานอาชีพของตนเองที่ต้องทำเช่นกัน เป็นผลให้การดำเนินกิจกรรมตามโครงการเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีคนต่างถิ่นที่เข้ามาพักอาศัยตามบ้านพัก อพาร์ทเมนต์ ซึ่งมีหลายแห่งในชุมชนหมู่ ๓ และชาวชุมชนไม่สามารถควบคุมและป้องกันการใช้ยาเสพติดได้ จะเห็นได้ว่านอกจากความร่วมมือของคนในชุมชนแล้วองค์ประกอบอื่นของชุมชนก็มีความสำคัญต่อการดำเนินการโครงการเช่นกัน^{๑๒}

สุรีย์ บุญญานุพงศ์ และวิลาวัณย์ หงส์นคร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “องค์ความรู้จากความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

^{๑๑} อ่างใน สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, หน้า ๑.

^{๑๒} สถาบันธัญญารักษ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, “การดำเนินงานโครงการบูรณาการเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ณ ชุมชนหมู่ที่ ๓ เทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี”, รายงานการวิจัย, (ปทุมธานี : สถาบันธัญญารักษ์, ๒๕๕๘).

ติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” สรุปผลให้เห็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งไม่ว่าจะมีบริบทชุมชนแบบใด หรือมีสถานการณ์ปัญหาในระดับใดก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. การดำเนินงานบนพื้นฐานบริบทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งต่างมีบริบทชุมชนที่แตกต่าง มีลักษณะประชากร สังคม วัฒนธรรมชุมชนหรือทุนทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับชุมชน จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจบริบทและต้นทุนทางสังคมของชุมชน จึงจะสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้ และสามารถทำให้กระบวนการทำงานด้านต่างๆ เกิดผลสำเร็จตามอย่างวัตถุประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งสามารถทำให้ผลงานที่เกิดขึ้นมีความยั่งยืน

๒. การบูรณาการทำงานและการแก้ปัญหา เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆ ในชุมชน โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประสบความสำเร็จจะต้องไม่ละเลยการแก้ไขปัญหาคือที่เกี่ยวข้องหรือเป็นต้นตอของปัญหายาเสพติดในชุมชนด้วย กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับการแก้ปัญหายาเสพติด เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืนโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม เป็นต้น

๓. การเปิดช่องทางให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ปัญหายาเสพติดเป็น

ปัญหาที่แฝงอยู่ในทุกชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานต่างๆ จะไม่สามารถเห็นได้จนกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนอย่างกว้างขวาง การเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน

๔. การสร้างคนและเครือข่ายในการทำงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นภารกิจที่ไม่สามารถดำเนินงานได้โดยบุคคลหรือหน่วยงานใดเพียงลำพัง จำเป็นต้องรวมพลังความรู้ ความคิด และทรัพยากรจากหลายหน่วยงาน/องค์กรมาทำงานร่วมกัน^{๓๓}

พุทธบริหารงานเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนวิเคราะห์ถึงแนวทางที่เป็นพุทธบริหารงานเครือข่าย ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ประกอบด้วยชุดของความรู้สำคัญ ดังนี้

๑. สภาพปัญหาของผู้ติดยาเสพติด ๑) ปัญหาทางกาย ผู้ติดยาเสพติดมักมีปัญหาด้านร่างกายที่ไม่แข็งแรง มีอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยอ่อนล้า ไม่สามารถ ออกกำลังกายหนักๆ ได้ หากไม่ได้เสพยาเสพติด ๒) ปัญหาทางจิต ผู้ติดยาเสพติดมักเป็นผู้มีอาการทางจิต ที่ไม่ปกตินัก อาจมีอาการหงุดหงิดง่าย ฟุ้งซ่าน วิตกกังวล และอารมณ์ร้อน ไม่สามารถอดทนต่อสภาพความกดดันต่างๆ ได้ ๓) ปัญหาทางสังคม ผู้ติดยาเสพติดมักขาดความมั่นใจในตนเอง ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะกังวลใจ เกรงว่าจะไม่ได้รับการ

^{๓๓} สุรีย์ บุญญาพวงศ์ และวิลาวัลย์ หงส์นคร, “องค์ความรู้จากความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

ยอมรับ ประกอบกับสังคมทั่วไป ก็มีความวิตกกังวลและเกรงกลัวต่อการอยู่ร่วม หรืออยู่ใกล้ผู้ติดยาเสพติด

๒. หลักการบริหารการจัดการ : POSDC Model หลักการบริหารต่างๆ ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า มีสาระสำคัญตามหลัก POSDC Model คือ

๒.๑ P = Planning มีการวางแผนการทำงานเชิงพุทธ

๒.๒ O = Organizing มีการจัดระบบงานเชิงพุทธ

๒.๓ S = Staffing มีการจัดการด้านบุคลากรเชิงพุทธ

๒.๔ D = Directing มีการอำนวยการดำเนินงานเชิงพุทธ

๒.๕ C = Controlling มีการควบคุมการทำงานเชิงพุทธ

๓. หลักการป้องกันและแก้ไข

๓.๑ หลักการป้องกันปัญหา : ด้วยหลักธรรม ให้ผู้รับบริการบำบัดฟื้นฟูมีหลักศีล-สมาธิ-ปัญญา ในการเยียวยา และการดำเนินชีวิตที่ดี

๓.๒ หลักการแก้ไขปัญหา : ด้วยหลักทฤษฎีกระบวนการกลุ่มซึ่ง พูนพร ศรีสะอาด^{๑๔} สรุปไว้ว่า การใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อปรับปรุงแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทั้งพฤติกรรมทางกาย และจิตใจ ซึ่งกระบวนการกลุ่มสามารถ ปรับพฤติกรรมของบุคคลได้โดย ๓ แนวทาง : MTL Model คือ ๑) ใช้กลุ่มเป็นตัวกลาง (Media) ในการเปลี่ยนแปลง ๒) ใช้กลุ่มเป็นเป้าหมาย (Target) ในการ

เปลี่ยนแปลง ๓) ใช้กลุ่มเป็นตัวนำ (Leading) ในการเปลี่ยนแปลง โดยกระบวนการกลุ่มเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคล เป้าหมายนี้ อาจเป็นกลุ่มโดยธรรมชาติ หรือกลุ่มที่กระทำจัดตั้งให้มีขึ้นก็ได้

๔. การใช้ระบบเครือข่ายทางสังคมให้มีส่วนร่วม

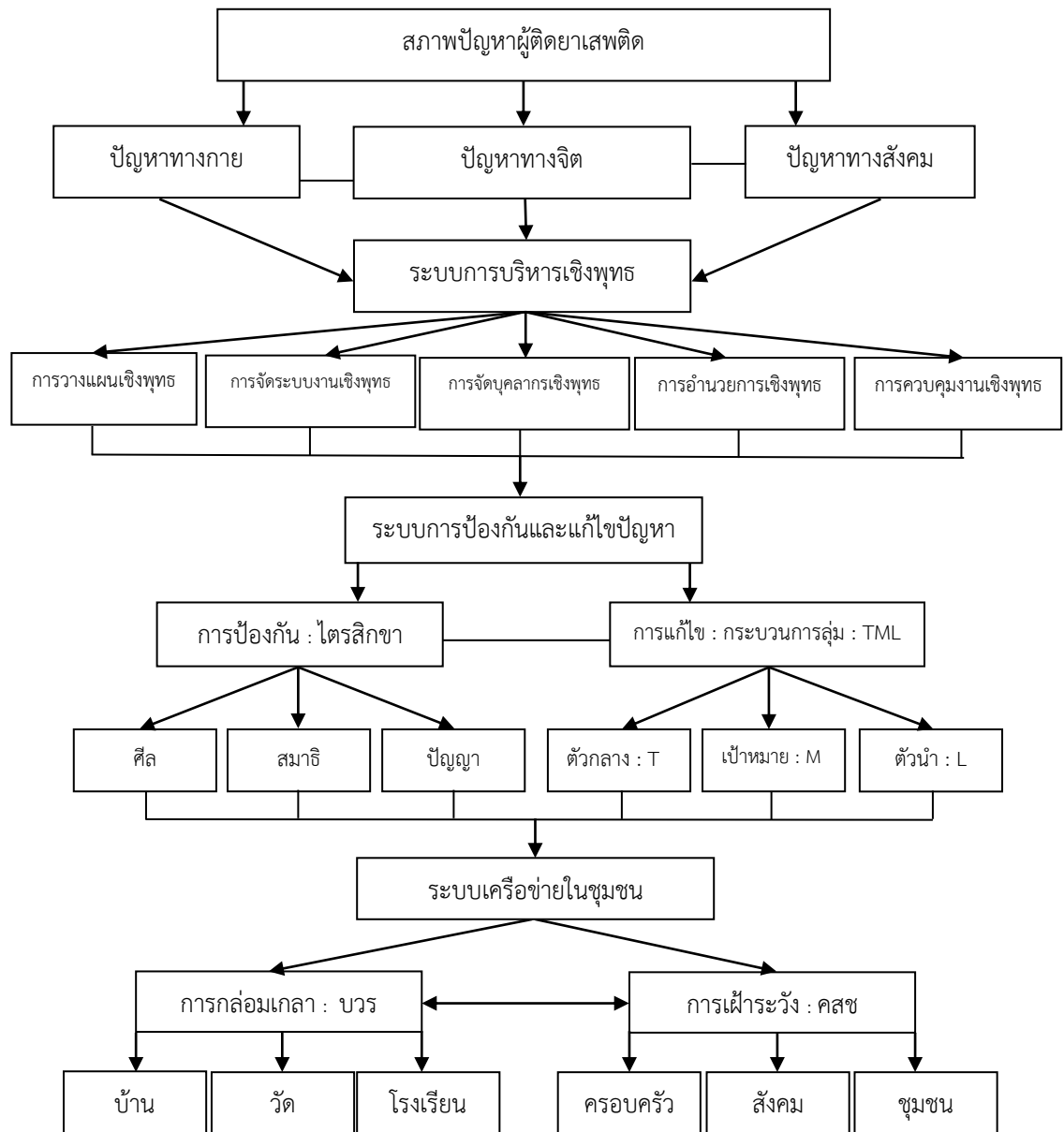
๑) เครือข่าย บวร = บ้าน : วัด : โรงเรียน ให้เป็นเครือข่ายในการการอบรมบ่มเพาะหล่อหลอม จิตใจ และปรับพฤติกรรม การดำเนินชีวิต การใช้ชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสม

๒) เครือข่าย คสช = ครอบครัว : สังคม : ชุมชน ให้เป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังสอดส่องดูแลพฤติกรรม โดยภาพรวม และพร้อมให้ความร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า แนวทางพุทธบริหารงานเครือข่าย ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชนต้องมีการจัดการเชิงบูรณาการ ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

^{๑๔}

พูนพร ศรีสะอาด, “การศึกษาเปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษา”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๔)

แผนภาพระบบบูรณาการ พุทธบริหารงานเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

จากแผนภาพอธิบายได้ว่ารูปแบบพุทธบริหารงานเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องมีระบบงานบูรณาการ การจัดการดังกล่าวแล้วซึ่งคณะทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ต้องมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน ทั้งผู้เกี่ยวข้องจากท้องถิ่น ท้องที่ คณะกรรมการบริหารวัด หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสาธารณะชนต่างๆ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์ จำแนกและทำความเข้าใจ กับพฤติกรรม สภาพปัญหาของผู้ติดยาเสพติด ที่มีปัญหาหลัก ๓ ประการ คือ ปัญหาทางกาย ปัญหาทางจิต และปัญหาทางสังคม

โดยที่ในแต่ละสภาพปัญหาก็มีคุณลักษณะ กลุ่มอาการและพฤติกรรม เฉพาะที่ต้องรับรู้และเรียนรู้ให้เข้าใจ อย่างถูกต้อง แท้จริงแล้วจึงมาร่วมกันจัดระบบการบริหาร การจัดการ ตั้งแต่ การวางแผนงานการบำบัดฟื้นฟู หรือ ป้องกันแก้ไขปัญหายา การจัดระบบงานขององค์กร การจัดการด้านบุคลากรให้พร้อมให้เพียงพอ ให้เหมาะสมทั้งด้านปริมาณที่พอดี และคุณภาพคนที่พอเพียง มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การสั่งการ การอำนวยการให้ลุล่วง ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ถึงปลายน้ำ ตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงสิ้นสุด โดยมีการควบคุมกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง ในส่วนเนื้อหาสาระของการบริหารคือ

๑. การบริหารระบบการป้องกันและเข้าใจปัญหา

๑) บริหารการป้องกันปัญหา : ด้วยหลักธรรม ไตรสิกขา ในการอบรมบ่มเพาะจิตใจ ให้บุคคลมีเป้าหมาย มีศีล สมาธิ และปัญญา

๒) บริหารการแก้ไขปัญหายา : ด้วยกลไกกระบวนการกลุ่ม : MTL

๒.๑) การให้กลุ่มเป็นสื่อกลางการเปลี่ยนแปลงทางศักยภาพ (Media)

๒.๒) การให้กลุ่มเป้าหมายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม (Target)

๒.๓) การให้กลุ่มเป็นตัวนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Leading)

๒. การบริหารระบบเครือข่าย ซึ่งมีงานเครือข่ายในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายา เครือข่ายไปกล่อมเกล่า และเฝ้าระวังปัญหา

๑) เครือข่ายการป้องกันปัญหายา คือ การใช้กลุ่มเครือข่าย สร้างพฤติกรรมให้บุคคลเป้าหมาย มีศีล สมาธิ ปัญญา ตามหลักไตรสิกขา

๒) เครือข่ายการแก้ไขปัญหายา คือ การใช้กลุ่มเครือข่ายในลักษณะกระบวนการกลุ่มเป็นตัวกลาง เป็นเป้าหมายและตัวนำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตามหลัก MTL Model

๓) เครือข่าย การกล่อมเกล่าบุคคลเป้าหมาย โดยใช้เครือข่าย บวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน หอแหลม กล่อมเกล่า จิตใจคน ในชุมชน ให้มี พฤติกรรม ที่ดีงาม เหมาะสม ห่างไกลยาเสพติด

๔) เครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด โดยใช้เครือข่าย คสช คือ ครอบครัว สังคมและชุมชน ที่เป็นการร่วมกันดูแลภาพรวมของปัญหา

บทสรุป

เครือข่าย คือ เครื่องมือสำคัญในการนำไปใช้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกระบวนการสำคัญ ๔ ประการ คือ การกล่อมเกล่าจิตใจของบุคคลผู้มีปัญหาติดยาเสพติด ด้วยการอบรมบ่มเพาะสภาพจิตใจให้เป็นผู้มีศีล ในการดำรงชีวิต มีสมาธิในการใช้ชีวิต และมีปัญญา ในการพัฒนาชีวิต ตามหลักพุทธธรรม ไตรสิกขา มีกระบวนการเฝ้าระวัง ป้องกันด้วยกระบวนการเครือข่าย คสช ซึ่งหมายถึง การรวมกลุ่ม ของครอบครัว สังคมและชุมชน โดยให้

กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือสำคัญทั้งการเป็นตัวกลาง การแก้ไขปัญหา เป็นเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา และเป็นตัวนำในการแก้ปัญหอย่างครบวงจร กล่าวได้ว่า ระบบงานเครือข่าย มีความสำคัญต่อการนำไปสู่การจัดการตามหลักการบริหารทั้งระบบ ตั้งแต่การวางแผน การจัดระบบงาน การจัดการบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เหล่านี้ หากได้มีการจัดการโดยวัดเป็นศูนย์กลางฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดก็น่าจะเกิดประโยชน์สูงยิ่งต่อการมีส่วนร่วม เยียวยา แก้ปัญหาสังคมด้านยาเสพติด ด้วยเหตุผลของความเหมาะสม ๔ ประการ ได้แก่

๑. เจ้าอาวาสแต่ละวัดเป็นผู้มีความรู้ มีความเข้าใจชุมชน เป็นผู้นำเชิงจิตวิญญาณ ที่คนในแต่ละชุมชนเชื่อถือ ศรัทธา และหากวัดใดมีเจ้าอาวาสมีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำตามหลักปาปณิกธรรม ๓ อันได้แก่ การเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ในงานสาธารณะสงเคราะห์ และมีมนุษยสัมพันธ์กับมวลชน ประชาชน ในชุมชน ก็จะทำให้เป็นปัจจัยหนุนเสริมความเข้มแข็งการใช้วัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดได้อีกด้วย

๒. วัดมีหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางของชีวิตในทุกด้าน

ทั้งแนวทางในการดำเนินชีวิต การทำงาน การแก้ปัญหา และการเยียวยาชีวิต เมื่อมีทุกข์ เมื่อมีภัยต่างๆ วัดก็ยังคงมีหลักธรรมนำความคิด หลักธรรมนำชีวิต หลักธรรมนำทางสว่างอยู่เสมอ

๓. วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในสังคมมายาวนาน วัดมีอาณาเขต มีบริเวณที่ใช้เป็นสถานที่พักพิง พ้นผู้ติดยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม อาณาบริเวณ มีความร่มรื่น สงบเย็น คล้ายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่ทุกคนให้ความเคารพศรัทธา เหมาะสำหรับการพักกาย พักใจ ได้อย่างแท้จริง

๔. วัดมีพระเป็นธรรมะวิทยากร เป็นผู้เผยแผ่ หลักธรรม คำสอน เป็นผู้โน้มนำหลักธรรม สู่คำสอนให้บุคคลผู้มีปัญหา ให้เกิดปัญญามีแนวทางเป็นแสงสว่างของชีวิต วัดจึงมีทั้งสถานที่ที่ดี มีบรรยากาศที่ดีหลักธรรมคำสอนดี และมีพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรที่ดี มีความเหมาะสมกับการเป็นผู้หล่อหลอมจิตใจ ผู้มีภัยในชีวิต

กล่าวคือ วัดมีความเหมาะสมที่จะให้เป็นสถานที่ฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด ด้วยเหตุผลสำคัญที่กล่าวแล้วข้างต้น เชื่อได้ว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนสภาพปัญหาทางจิตและสภาพปัญหาทางสังคมของผู้ติดยาเสพติดและชุมชน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- ปรีชา ช้างขวัญยืน. **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๕.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระพะยอม กลฺยาโณ. **การบริหารเชิงพุทธในการบริหารธุรกิจแบบพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก, ๒๕๔๑.
- พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูรธมฺมจิตฺโต). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖.
- สถาบันธัญญารักษ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. “การดำเนินงานโครงการบูรณาการเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ณ ชุมชนหมู่ที่ ๓ เทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี”. **รายงานการวิจัย**. ปทุมธานี : สถาบันธัญญารักษ์, ๒๕๔๘.
- สัมฤทธิ์ท่า เหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล:ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙.
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. **ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบางกอกเทคโนโลยีสแกนนิ่ง แอนด์เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๓.